SVENSKA CANADA-TIDNINGEN
SWEDISH WEEKLY
P. M. DAHL, Managing Editor.

Printed and published every Thursday by the CANADA WEEKLY PRINTING Co. Ltd., a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its office and place of business, 325 Logan Ave., Winnipeg, Man.
TELEPHONE: 29 011.

PRENUMERATIONSPRIS:

Helt år i förskott	$2.00
Halvt år i förskott	1.50
4 månader i förskott	1.00
Helt år till Förenta Staterna	2.50
Helt år till Sverige	3.00
Halvt år till Sverige	1.75

Prenumerationsmedlen gärna sändas skriftligt i registrerat brev som genom Post eller Express Money Order eller Postal Note. Detta behöver ej behövas registrerat, blott göras betalbara till The Canada Weekly Printing Company, Limited.

Prenumerant som önskar sin adress ändrad, uppgeten att insända både den gamla och den nya adressen.

Insända prenumerationsmedel kvitteras endast å den gula adressetiketten.

ANNONSPRIS PÅ BEGÄRAN.

Återträgningar, 3 gånger $1.00
Dödsannonser med sviet ram och kors 1.00

Föreningsannonser, dansar, etc., 50c. per gång å utrymme icke overstigande 1 tum enkel spalt. Betalning för småannonser bör alltid insändas i förskott.

Torsdag den 24 Jan. 1929.

DET STORA RAMARKET.

Förenta Staternas senat har antagit Kellog-pakten utan någon som helst opposision eller reservation. Det är en händelse av stor internationell betydelse, trots att det finnes knorrande och skeptiska personer, som vilja kalla det en tom gest. Icke minst är det betydelsefullt för det tydliga beviset för att ebben ästligen inträtt efter den flod av isoleringssträvanden, som för tio år sedan så kraftigt översvämmade Förenta Staterna och hotade att uppsluka fredstraktaten.

Strävanden att blåsa nytt liv i den gamla elden — för att nu taga en annan liknelse — saknade ingalunda bismak av fanatism. Tre av de gamla brandtalarna — senatorerna Moses, Reed och Johnson voro i flitigt arbete. Genom att taga sin tillflykt till metoderna från 1919 försökte de med all makt förgöra traktaten eller att atminstone belasta den med så många reservationer och klausuler att dokumentet i världens ögon skulle få ett löjligt utseende. Men de funno sig själva arbeta i ett tomrum, förgäves och hopplöst. Det ravs inget bevis på ett allmänt understöd åt deras synpunkter utan tvärtom ett tydligt och skarpt ogillande. Genom sina obstruktiva metoder lyckades de tillförsäkra sig ett medgivande från traktatets förkämpar. Så rädda de de skinnet och behövde inte lida den ovärdiga smäleken av ett komplett nederlag.

* * *

Detta medgivande bestod i uppsättandet av en instruktiv och valtalig rapport av Committe of Foreign Relations. Att denna rapport icke skulle läggas till traktaten och vidare beforas till främmande nationerna, var det första yrkandet av de uppproriska. Det andra: den skall icke antagas av senaten. Det är blott uppgörandet av denna rapport, vilken kommer att lägga på senatens bords tills den blir lagd ad acta för att glömmas. Och i gengäld för densamma sköto de alla uppkring fredstaktaten med undantag för senatorn Blaine från Visconsin.

Senator Blaine ansag att traktaten icke var vad den gjorde anspråk att vara. Det var icke en fredstraktat utesluttande, som härledde sitt ursprung från Förenta Staternas regering. Det representerade också en djupt lagd fälla, konstruerad av brittiska diplomater — herrar som hade goda resurser också — för att fånga Förenta Staterna och förma dem till att högtidligen lova sitt bistånd åt Storbritanninens skändligt planer att hålla sina lydländer, inklusive Canada förmoda vi, i underdånighet Förenta Staterna skulle bliva tvingade sade senatorn, att garantera Storbritannien dess territoriala rätt till sina besittningar och traktaten skulle endast leda till en ny artikel 10 i Nationernas Förbunds kontrakt. Det är ganska intressant att iakttaga att det brittiska lejonets förmåga att sno sin svans icke helt saknas hos det amerikanska och också lika roande att märka att det endast finnes ett enda kvar i Förenta Staternas senat, dess forna favorittillhåll.

* * *

Kellog-pakten ligger öppen för alla nedsättande och förringande anmärkningar, för vilken den blivit föremal av kritici i världspressen och av dess opponenter i Förenta Staterna. Den utesluter icke försvarskriget. Det måste medgivas att begreppet försvarskrig är ganska elastiskt och ingen nation har någonsin givit sig in på annåt slag av krig. Traktaten medgiver icke något maskineri för att taga en angripare på bar gärning. Och den medeiver icke något maskineri för att straffa en angripare, om han fångas på bar gärning. Och i o. m. undertecknandet åtager sig icke Förenta Staterna några internationella förpliktelser av något slag. Det är just här som de skeptiska se det genomskinliga i det hela. Endast en gest. Kritiken kan åberopa den ovannämnda nu publicerade rapporten från Foreign Relations Committe i senaten, som stöd för sina påståenden. Den medgiver att tolkningen av trakten, sådan den här i grova drag angivits, är korrekt.

Trots alla dessa tekniskt, välbaserade argument betyder dock antagandet av traktaten från Förenta Staternas sida, vilket inom de närmaste sex månaderna kommer att medföra densammas antagande och ratifikation av förmodligen 50 andra nationer, är en märklig händelse, som kan föra med sig oberäknelig betydelse för hela världen. Dessa nationer, ansikte mot ansikte med varandra och i närvaro av de opartiska, utdöma kriget och förbinda sig att alltid söka ett fredligt avgörande i sina mellanhavanden. Det är en nobel fredsstravan, som aldrig tidigare varit märkbar, och det kommer icke att bli en tom gest emedan folkens hjärtan och sinnelag icke komma att medgiva detsamma.

Det är ett internationellt rämärke. Det är en strålande ledstjärna som kommer att stiga högre på himlafästet och lysa klart för generationer som komma.

DEN KOMMANDE JÄRNVÄGSSTRIDEN

Det finnes förvisso inget olycksbådande i Canadian Pacific Railways planerade intrangande i det norra Canada. Det är absolut riktigt, vad mr. Beatty säger i sitt uttalande, att det finnes gott om utrymme för båda transportsystemen. Det är ett vidsträckt land och det bör finnas tillräckliga möjligheter för dem bada att utveckla det nya området, utan att de otillbörligt skola gå i vägen för varandra. Men olyckligtvis planera båda kompanierna att bygga banor i samma distrikt, och denna omständighet skvallrar starkt om en sammandrabbning i Järnvägskommitten vid den kommande sessionen. Parlamentet måste besluta om duplikationen kan tillatas, å de platser där den är hotande, och om vilken järnväg, som skall erhalla koncession, ifall denna duplikation blir förbjuden.

Förmodligen kommer dubblering att till en viss utsträckning medgivas. Där båda systemen planera kortare bibanor för att åvägabringa förbindelse med redan existerande linjer för vinnande av bättre transportmöjligheter, skulle det vara mycket orätt att neka ett av kompanierna rätt att bygga även för det fall att systemets båda linjer komma att löpa parallellt. Den föreslagna bibanan mellan Saskatoon och Melfort är ett dylikt fall. Candian National's förslag gäller rätt att bygga en förbindelsebana från Saskatoon till The Pas som ett led i huvudlinjen till Hudson Bay. Att säga att kompaniet icke har rätt därtill, därför att C. P. R. önskar förkorta sin bana mellan Saskatoon och norra Saskatchewans guldfält, är nästan oresonligt. Likaväl tycks C. P. R. göra detta. Dess representanter förklara inför Saskatoon Board of Trade att endast en linje kunde byggas och de begärde understöd åt kompaniets projekt. Huvudvikten av den stora allmänhetens intresse för detta speciella fall är på ett övertygande sätt förlagt till C. N. R:s ansökan om koncession av sträckan, och den kommer, våga vi påstå med största sannolikhet att medgivas. Detta kan naturligtvis på intet vis hindra att C. P. R:s ansökan likaledes kommer att bifallas, om järnvägen kan lägga fram ett skäl för kommissionen. I så fall kan ju en viss dubblering icke undvikas.

*

Rätten att upptaga territorier med, så att säga, förköparätt, grundad på ett eller annat påhitt, är ett epel som på olika sätt bedrivits i västra Canada av järnvägarna under de senaste 20 åren. Mr. Beatty tycks anse, att tidigare insänd ansökan skulle medföra rätt att bygga i de fall, då tvist råder om områdena. Men detta skulle göra det alltför lätt för C. P. R. Canadian Pacific är ett privat bolag med en verkställande kommitte på ett halvt dussin män, som kunna komma tillsammans och utarbeta förslag. Men Canadian National, som äger självstyrelse i samma grad, får fara sakta fram i backarna. Canadian Pacific kan bygga från och med det ögonblick förslaget antagits och har till sitt förfogande allt erforderligt kapital, under det att C. N. R., när den behöver pengar till sina byggnadsföretag, först måste gå en rond regeringen, sedan med Underhuset och slutligen Senaten. Denna omständighet snarare hämmar mr. Beattys åsikt, att om C. N. R. betraktar vissa av de distrikt, i vilka C. P. R. har för avsikt att inträda, som sina, den borde hava tagit dem i besittning nu genom att bygga banor. Bibanebildningens i västra Canadas historia visar tydligt att C. N. R:s ledande män icke blivit tillåtna att skydda dessa områden, på grund av inblandning från de politicis sida, vilka villigt och gärna sågo att det privata bolaget gick före det av staten ägda.

*

Med hänsyftning till Saskatoon—Melfort bibanan, önskar mr. Beatty veta varför C. N. R. icke redan har byggt denna, om den önskar att förkorta avståndet mellan dessa båda punkter. Vi hava ett svagt minne av att i bibaneförslaget, som överlämnades till parlamentet 1923 fanns en bestämmelse om en kort linje från Vonda till Wakaw, vilken skulle ha täckt den nu planerade banan. Detta förslag blev som bekant förkastat av senaten av det skälet, såsom det tolkades av mr. King, vid tillfället, att det icke fick bli någon ytterligare ökning i utgifterna för C. N. R. Hade förslaget bifallits den gången hade utan tvivel Saskatoon-Melfortbanan varit en verklighet i dag och det skulle icke finnas några skäl för den nuvarande kontroversen.

Andra liknande fall i kriget mot C. N. R. från senatens sida under ledning av den numera avlidne Sir Lougheed, förtjäna att omnämnas. 1923 dödade senaten ett förslag, vari man begärde 18 mill. dollars för byggande av bibanor i västra Canada. Följande år gjorde de vällovliga senatorerna ett avdrag av 12 millioner i budgeten för C. N. R:s utvecklingsprogram å prärieprovinserna. Denna summa var också avsedd att utveckla och hålla det territorium, som C. N. R. betraktade som sitt speriella. Men för Sir Lougheed var den blott en "orgie i extravaganser". Sir Lougheeds utomordentlige och skicklige medkämpe i denna förstörings- och stympningshandling var senator R. Robertson. "Det är icke", sade senatorn, "en fråga om C. N. R. mot C. P. R., utan det är en fråga om huruvida vi skola bygga en bana till varje farmares spannmålsbod. Om Canadian National föreslår att göra det så må VärHerre hjälpa den". Resultatet av förslagets förkastande blev ett utträngande av järnvägen från distrikt, på vilken den redan lagt beslag. Senaten förbjöd den att bygga en bana från Ridgevale till Nipawin och vid nästa session upptog C. P. R. detta område med förstahandsrätt. Senaten förkastade ett förslag om konstraktion av en bana från Lloydminster. C. P. R. byggde vidare på sina linjer och tog hela distriktet mellan den gamla Canadian Northern's huvudlinje och älven Saskatchewan. Det var detta distrikt, som Hon. Ch. Stewart talade om 1924 då han sade: "Varje pund av frakt som transporteras i detta distrikt är frakt tillhörande Statsbanorna. Jag anser att C. P. R. har all rätt till varje distrikt där det är l ogiskt riktigt att den opererar, men jag kan icke frigöra mig från den åsikten, att detta distrikt faktiskt tillhör C. N. R." Men icke desto mindre blevo statsbanorna utfösta därifrån.

*

Denna lilla återblick tj änar att visa att det praktiskt taget icke finnes mycket i mr. Beattys uttalande, att C. N. R. icke har frihet att åberopa sin rätt till något särskilt territorium, därför att den icke tagit besittning därav genom bankonstruktioner. Med hänsyn till de svårigheter, som ha ställts i dess väg, har C. N. R. all rätt att erhalla första förslagsrummet till distrikt, den åberopar som sina, även om den icke innehar rättsgrunder, som begäras av mr. Beatty. Vi anse, att varest C. N. R:s anspråk på rätt till distrikt, såsom tillhörande deras speciella område — det nordvästra territoriet i Saskatchewan, icke långt från älven t. ex. — det antagandet att den är berättigad till detta anspråk måtte stå sig tills ett ovedersägligt bevis på motsatsen kan givas. Det område, som reserverats av C. N. R. med en skälig ansökan efter denna princip, står givetvis öppet för Canadian Pacifics stora och, vi skola hoppas vinstgivande planer för öppande av det norra Canada.

DOMINIONS LANTMÄTARE.

Den första upprinnelsen till konsten och bruket av lantmäteri ligger langt tillbakt i tiden och det kan knappast råda något tvivel om att det är ett av de äldsta yrkene. Allteftersom jordens befolkning tillväxte blev varje stams eller familjs existens berende av äganderätten och innehavet av det land, på vilket männen jagade och som de senare utökade när de började leva som herdar. Herdelivet ledde till en nödvändig uppdelning av det tillgängeliga landet mellan familjerna och individerna. Förmodligen var medicinmannen eller trollkarlen den, som bäst kände till gränserna, för de områden över vilken stammen härskade, och han kan alltså i viss mån betraktas såsom stamfadern för de i våra dagar högt kvalificerade lantmätarna.

När Dominion of Canada från Hudson Bay Company tillförsäkrade sig det stora område som då var känt som Ruperts Land, anförtroddes utmätningen och administrationen av detta redan tidigt till inrikesdepartementet. Genom Dominions Lands Act gjordes en framställning om tillsättande av en examinationskommitte, som skulle examinera resp. kandidaters kvalifikationer och erfarenheter och att tillsättade dessa såsom Dominions läntmätare Generallantmätaren i inrikesdepartementet skulle tjänstgöra såsom ordförande i kommitten. I denna lag föreslogs att varje i vederbörlig ordning kvalificerad lantmätare i de då existerande provinserna av Canada skulle vara berättigad till befattning såsom lantmätare och ett stort antal lyckades också på detta sätt erhålla kondition. Sedan denna lags dato 1872 har ett stort antal kvalificerat sig, inför examenskommitten.

All utmätning av Dominion land eller sådant som på nägo sätt står i förbindelser darmed, måste utföras av dessa sålunda kvalificerade. I varje provins finnes emellertid stora landområden, över vilka provinsen har jurisdiktion och en fullt laglig utmätning av dessa områden måste utföras av en särskilt examinerad lantmätare för denna speciella provins. Da de tekniska kvalifikationerna i allmänhet icke nion land eller provinsområden, inträffar ganförete större skillnad evad det nu gäller Dominion land eller provinsområdena, inträffar ganska ofta den omständigheten att en dominion lantmätare också förskaffat sig laglig rätt att utföra mätningar i en eller flera av proserna och många av dem ha t. o. m. öppnat särskild provinspraktik.

Listan över dominionlantmätare i det förgångna och det nuvarande upptager namnen på många märkliga canadensare. Dr. E. Deville, Dr. W. F. King och Dr. O. J. Klotz voro tre synnerligenframstående män i landets civiltjänst. Andra ännu levande personer innehava framskjutna poster i det federala och provinciala civildepartementen, hos canadien Pacific och Canadian National järnvägskompanier och som universitetsprofessorer. Ett stort antal av dem ha etablerat egen praktik i alla delar av landet icke endast i sitt gamla yrke utan såsom advokater, bankmän, executiva och administrativa ledare.

För att vara lantmätare i ett nytt land fordras att man äger de högsta förutsättningar kraft, uthållighet och en okuvlig energi, egenskaper som komma dess ägare väl till pass även om de skulle komma att ägna sig at andra yrken.

HURUDAN SER VÄRLDEN UT OM HUNDRA ÅR?

Lord Birkenhead, en av Englands mera framstående statsmän i vara dagar har i ett amerikanskt magasin besvarat denna fråga. 2029 års människor, som se tillbaka på 1929, komma att anse detta lika primitivt och konstigt som våra dagars barn betrakta 1829. Och lika stora förändringar, som under den gångna hundraårsperioden inträffat, komma också att ske under den nästa.

Lord Birkenhead:

Äktenskapsinstitutionen kommer helt att förändras.

Barn skola framställas av kemister i laboratorier.

Människorna komma att leva tills de bli 150 år gamla.

Ingen kommer att arbeta mer än två timmar om dagen.

Jordbruk kommer icke att vidare bedrivas — utom såsom hobby.

Alla födoämnen skola framställas på syntetetisk väg.

Vetenskapsmännen komma att kunna förändra världens geografiska och klimatiska förhållanden.

Kolgruvindustrien kommer att nedläggas.

48-timmarsdagen blir en verklighet genom minskning av jordens rotationshastighet.

Människan kommer att från sitt hem kunna följa alla händelser i hela världen.

Magasinet uppmanar till att spara detta märkliga uttalande åt barnbarnen, så att de kunna få tillfälle iakttaga om det slår in. Alltså fram med saxen, klipp och lägg till familjedokumenten på kistbotten!

Finansminister Robb her meddelat att Canadas statsskuld nedbringats med 63,000,000 dollars under 1928. Hur passar det för dem som ständigt orera om regeringspartiets inkompetens?

* * *

Man talar om bildning och ha reda på sig. I "The Western Producer" för den 10 januari läsa vi om också med tillfredsställelse, så dock med förvåning att Selma Lagerlöf fått nobelska fredspriset. Selma fick alltså det priset som Lindhagen i många år förgäves kämpat för. Om man nu kan våga tro "The Western Producer", vilket vi dock i det här fallet absolut vägra göra.

* * *

Att en författare blir utskälld när hans opus uppförts på scenen, brukar ju höra till vardagligheterna. Men det torde icke vara vanligt att redan när offisherna komma ut den stackars författaren skall få huden full. Herr Ceres, som får vara med om så mycket egendomligt här i världen, kanske tack vare sin fantasi, har råkat ut för detta. En av de svenske i 'peg, vi skola vara nog diskreta att icke nämna några namn, har känt sig mycket förtörnad över att Ceres ens vågat tala, om att han vill "rannsaka" denne persons personlighet vid Winnipegsvenskarnas nyårsrevy i kväll. Till all lycka tog emelertid Ceres det hela med jämnmod. Han lever ännu och har med anledning av det passerade uppställt sig som aspirant nästa gång det skall bli konsulutnämning i Canada.

* * *

Verkligheten är ofta underligare än dikten. [illegible] klippte jag egenhändigt en artikel om en duktig norrbottnisk skidlöpare i Canada, signerad av "Fjällets son". Den fanns i en norrlandstidning i Sverige. Dagen efter S. C. T. kommit ut ringer en oss cke helt obekant herre, som visserligen icke direkt ser ut som en fjällets son, men ändå har något finnmark i sig och talar om att det var han som döljde sig bakom signaturen.

Artikeln måste alltså först gå hem till Sverige för att bliva återgiven i en i samma land som författaren befintlig tidning. Eller, man måste med andra ord gå över än efter vatten. Författaren var den icke helt okände skribenten och bilförsäljaren Arthur Anderson och vad mera är, artikeln var bra. Annars hade den ju heller icke kommit in i S. C. T. Vilket Arthur Anderson kan få taga åt sig som en hedersbevisning, betydligt mera värd än det högsta författarearvode. Men som sagt låt oss inte skryta av oss själva.

CERES.

GÖTEBORGS BANK
Götebergs äldsta bank, grundad 1848.
Eget kapital Kr. 78.750.000. (Över 20 millioner Dollars.)
SVENSKAR I CANADA!
Onskar Ni en säker placering och god avkastning av Edra penningar så insätt dem på vår
KAPITALRAKNING.
Vi godtgöra härpå alltid högsta gällande ränta.
Vi lägga varje halvår räntan till kapitalet, så att Ni erhåller ränta på ränta.
Vi sända kostnadsfritt varje halvår till Eder per post en uppställning, som visar hur stort kapital Ni har hos oss och hur mycket det ökats genom ränta.
Alla slag av bankaffärer i övrigt.

Betning av legym-utsädet.
Saskatchewans universitet kommer att även i år att tillhandahålla betningsmedel för behandling av sötklöver, alfalfa och andra legyma växter.
Då medlet icke håller sig mer än c:a tio dagar efter utsäppningen av detsamma och då det tager viss tid att tillreda det, torde order insändas i god tid innan det skall användas. Ordergivare torde också bestämma dagen för önskad avsändning.
Priset per buteij, innehållande tillräckligt medel att beta 1 bushel utsäde, är 40 cents, som torde erläggas i förskott.
Orderblanketter och alla upplysningar kunna erhållas från Business Manager, University of Saskatchewan, Saskatoon.
F. H. AULD,
Deputy Minister of Agriculture.

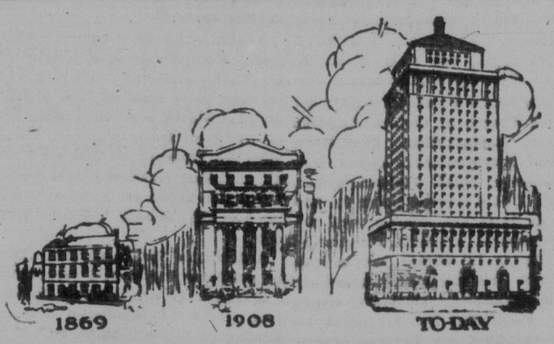

Framåtskridande.
SUNDA affärsprinciper och en politik av graduell utökning har markerat denna banks stadiga utveckling för sextio år. Idag en av de största bankerna i världen; utför alla slags uppdrag här och intager en ledande ställning i handelsutvecklingen å den utländska marknaden.
The Royal Bank of Canada

Förändringar av tågbetjäningen å Hudson Bay Linjen.

The Pas, Man. Tretton affärsmän hava ingivit följande skrivelse till The Pas' Board of Trade:

Vi undertecknade hava erhållit kännedom om, att man kommer att indraga alla stationsagenter längs Hudson Bay linjen och att all betjäningen hädanefter skall omhänderhavas av tågpersonalen. Vi anse att under dylika förhållanden, med tre olika tågpersonaler våra transporter icke kommer att tillgodoses på rätt sätt och vi hemställa att kommitten torde göra allt och använda ett sunt omdöme i angelägenheten.

Handelskammaren har fattat beslut att låta sekr. tillskriva bolaget om önskemålet och har genom intervju med mr. MacLachlan erfarit att vissa miliposter fortfarande komma att få behålla sina agenter.

Farmhem vid Arden Man. härjat av eld.

Arden, Man. Två små barn omkommo i en förhärjande eldsvåda, som totalt förstörde mr. och mrs. Alex Wirchuks farmhem den 16 denne. Det yngsta av barnen var en 6 månaders baby och det andra hade nyss fyllt två år. Hur elden uppkom är ännu obekant och under den korta stund som elden härjade stod intet att rädda.

Mr. Wirchuks hus är beläget på W. E. Gills ranchåkor. Under det att mrs. Wichuk höll på att tillaga middagen lämnade hon för ett ögonblick byggnaden för att begiva sig efter vatten och under återvägen varnade blev hon att huset stod i ljusan låga. Hennes man såg också flammorna och skyndade sig att bistå sin hustru. Från dörrar och fönster utträngde lågorna och röken och föga hindrade varje försök att rädda barnen. Huset befann sig endast 200 yards från de andra byggnaderna men till all lycka låg vinden ifrån dessa och eldens vidare spridning kunde begränsas.

Gustaf Fonandern åter till U. S. A.

Gustav Fonandern, vissångaren och arkitekten, fördelaktigt känd från sina tournéer bland Amerikas Skandinaver, återvände som bekant 1928 till Sverige, där han sedan dess utom sångverksamhet, även varit verksam vid ett flertal utställningar.

Hr. F. som representerar den kultiverade vis-sången och i oegennyttigt Svenskhetsintresse tidigare medverkat över hela U. S. A. har emellertid under den gångna tiden erhållit så många förfrågningar om ett förnyat besök, att han beslutat komma over igen nästa säsong, på några månader.

Repertoiren kommer att bliva fullständigt ny och bl. a. bestå av den kommande säsongens visor och melodier från Sverige, men även andra överraskningar planeras.

För föreningar o. d. som på olika platser äro intresserade att underhandla för ett besök vid den populäre sångarens tourné, meddela vi adressen som är: box 308, Stockholm 1.

Betala prenumerationsavgiften.